

Med fingertoppskänsla för manlighet

TEATER

Svensxa för Dick av Anders Larsson. Regi: Jonte Ramsten. Ljus, ljud: Jonte Wingren. Med: Sonja Ahlfors, Kristina Alstam, Maria Palsdottir, Joanna Wingren, Lotten Roos, Ida Löken. Förhandsvisning på Betania, Helsingfors, den 7.8.

Medan en stor del av teaterfolket samlas till festival i Tammerfors har den fria teatergruppen Subfrau urpremiär i Helsingfors. Under en superkort spelperiod på två dagar – idag är sista speldag – framförs *Svensxa för Dick* som handlar om killar som spelas av tjejer. Den internordiska tjejgruppen, som arbetar med frågor om genus, ville ha en situation med sex killar instängda i en lägenhet där det manliga egot skulle få husera fritt. **Anders Larsson** skrev en pjäs utifrån de premisserna.

Berättelsens motor är Dick, som aldrig syns på scen. Det är till hans lägenhet de sex killarna kommer för att hjälpa till med en flytt. Men Dick dyker aldrig upp, för han har träffat en tjej och skall gifta sig i stället. Det blir inte heller av, eftersom svensxan som hans kompisar försöker fixa – fortfarande i hans lägenhet – får honom att råka ut för en olycka, bli tillfälligt frälst och

Jonte Ramsten

Genusblotta. När kvinnor spelar män i pjäsen *Svensxa för Dick* ser man hur ett manligt beteende inte nödvändigtvis hänger ihop med ett manligt kön.

byta tjej. Allting är med andra ord utbytbar, försumbart och tillfälligt i Larssons nya pjäs som är både enkel och besynnerlig på en och samma gång. På ett plan handlar pjästexten om en klyschigt tontigt manlighet där det roligaste man kan hitta på är att lura

den blivande brudgummen i säng med en annan tjej, enligt modell från tidigare generationer, eller att supa sig full. Men på ett annat plan är det som om texten kretsade kring frånvaro och obeständighet, och som om den även försiktigt nosade på det allra största

frånvaroscenariot – döden.

Det är nämligen inte bara på scenen som frånvaron manifesteras genom den icke-närvarande Dick. En frånvaro, i form av brister i det helgjutna, kan också spåras i rollfigurernas språk som ofta karaktäriseras av ofullständiga,

halva satskonstruktioner. Men framför allt handlar frånvaron naturligtvis om kön. Det kön som pjäsen handlar om står inte på scenen.

Aktören i fokus

Jonte Ramstens regi lyfter fram grabbigheten hos rollfigurerna och skapar tillsammans med skådespelargruppen ett galleri av lite tröga och halvblåsta karaktärer. Uppsättningens fokus ligger på själva skådespelarkonsten och målet verkar vara att lyfta fram pojkegenskaper och visa hur tjejer gestaltar dem trovärdigt. Och med det lyckas ensemblen oerhört bra.

Maskeringen handlar om att neutralisera de kvinnliga formerna och applicera en diskret skäggväxt, strå för strå. Resten är ett uppövat, annorlunda kroppsspråk. Jag imponeras verkligen av nyanserna i de här tjejernas sätt att spela killar. Det märks att de fördjupat sig i könsroller ända sedan de var med om en workshop i "drag" under sitt nordiska magisterår på Teaterhögskolan 2001.

Joanna Wingren spelar en kutryggad, lealös Jiri som älskar kakel. **Kristina Alstam** (från Sverige) en snusande Benny med cowboy-stuk. **Lotten Roos** (också från Sverige) spelar Antonio som har ett sydländskt hedersbegrepp. **Maria Palsdottir** (Island)

spelar den mest intellektuella killen "Öde", **Ida Löken** gestaltar Janne som har problem med tarmen och **Sonja Ahlfors** gör Adam som driver handlingen framåt.

Jag ser Sonja Ahlfors sätta sig på en stol som Adam och placera sina händer på ett sätt som strider mot min egen (kvinnliga) muskelkänsla, men som är helt korrekt för det manliga könet och för rollfiguren. Här någonstans, i den dissonans som uppstår i både åskådarens och skådespelarens kropp, ligger det subversiva. Genusbeteende tuggas och strimlas, frågetecken placeras efter varje kroppsrörelse och varje ögonkast. Här slits kön och genus isär.

I Sverige drar det tillfallet en transvestitisk vind över teatern, som om det var ett självändamål för killar att spela tjejer och vice versa. Det är det kanske. Om det är vägen mot mindre låsta och förutsägbara könsrollsgestaltningar på scenen. Om det leder fram till en större frihet i hur män och kvinnor uttrycks, framställs och tillåts vara. För på den punkten är teatern långt ifrån en föregångare.

MARIA LINDH-GARREAU

Svensxa för Dick ges idag på Betania klockan 16 och 20. Den 23.8 ges föreställningen på Wasa Teater.